

Rolnummer 5154
Arrest nr. 30/2012 van 1 maart 2012

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 46bis van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, zoals ingevoegd bij artikel 30 van de programmawet van 30 december 2001, gesteld door het Arbeidshof te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters R. Henneuse en M. Bossuyt, en de rechters E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, J. Spreutels, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul en F. Daoût, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter R. Henneuse,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij arrest van 27 mei 2011 in zake de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie tegen Mustapha Kars, waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 3 juni 2011, heeft het Arbeidshof te Luik de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 46bis van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, doordat het het aanvangspunt van de verjaringstermijn van de burgerlijke rechtsvordering met betrekking tot de gelijkstelling van een periode van tijdelijke algehele ongeschiktheid door de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie bepaalt op ‘ het einde van het vakantiedienstjaar waarop [het] vakantiegeld betrekking heeft ’, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het arbeiders die het slachtoffer zijn van een arbeidsongeval en die zich in verschillende situaties bevinden die worden gekenmerkt door de omstandigheid dat, hoewel zij getroffen zijn door een tijdelijke algehele ongeschiktheid waardoor zij aanspraak kunnen maken op de gelijkstelling ervan ten aanzien van hun rechten op de daarop betrekking hebbende vakantiegelden, bij de enen die periode van tijdelijke algehele ongeschiktheid onmiddellijk door de wetsverzekeraar wordt erkend, terwijl de anderen gedwongen zijn de gerechtelijke erkenning ervan te verkrijgen, zonder redelijke verantwoording op dezelfde wijze behandelt ? ».

Memories zijn ingediend door :

- Mustapha Kars, die keuze van woonplaats doet te 4000 Luik, place du Haut Pré 10;
- de Ministerraad.

De Ministerraad heeft een memorie van antwoord ingediend.

Op de openbare terechtzitting van 26 januari 2012 :

- zijn verschenen :
 - . Mr. L.-P. Proumen, advocaat bij de balie te Brussel, voor Mustapha Kars;
 - . Mr. P. Slegers, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers J.-P. Snappe en E. Derycke verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeskil

Mustapha Kars, geïntimeerde voor de verwijzende rechter, slachtoffer van een arbeidsongeval op 14 juni 1993, wordt in staat van tijdelijke algehele ongeschiktheid verklaard, die door de wetsverzekeraar ten laste wordt genomen tot 15 december 1995, datum waarop die laatste een beslissing tot consolidatie van zijn letsels aanneemt, beslissing die gepaard gaat met een wedertewerkstelling.

Mustapha Kars heeft die beslissing voor de arbeidsgerechten betwist en, in afwachting van de uitkomst van zijn beroep, werd hij door de ziekte- en invaliditeitsverzekering betaald.

De toevalligheden van de rechtspleging, die met name de aanwijzing heeft vereist van een deskundigencollege dat zijn verslag heeft neergelegd op 1 april 2003, hebben gemaakt dat een vonnis waarin uitspraak wordt gedaan over de ongeschiktheid als gevolg van het ongeval pas kon worden uitgesproken op datum van 1 december 2005. In dat vonnis werden de conclusies van het deskundigencollege bekrachtigd en werd de periode van tijdelijke algehele ongeschiktheid die aanvankelijk slechts tot 15 december 1995 werd aanvaard, verlengd van 16 december 1995 tot 24 juni 1997.

Op 7 januari 2006 heeft de geïntimeerde bij de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie (RJV) een aanvraag ingediend tot gelijkstelling van de voormelde periode teneinde zijn rechten op de vakantiegelden voor die bijkomende vakantiedienstjaren te doen gelden.

Die aanvraag botste op een op 25 januari 2006 door de appellant aangenomen weigeringsbeslissing, waarbij die laatste ervan uitging dat zij verjaard was op 31 december 2001, wat het vakantiedienstjaar 1996 betreft, en op 31 december 2002, voor wat het dienstjaar 1997 betreft, omdat de geïntimeerde de loop van de verjaring niet tijdig had gestuit.

Het onderwerp van het hoger beroep dat bij het Arbeidshof te Luik, het verwijzende rechtscollege, aanhangig is gemaakt, heeft betrekking op de bepaling van het aanvangspunt van de verjaringstermijn waarbinnen een arbeider ertoe gehouden is zijn rechten op de vakantiegelden die voortvloeien uit een gelijkgestelde arbeidsperiode te doen gelden.

Het Arbeidshof stelt vast dat het aanvangspunt van de verjaringstermijn van de burgerlijke rechtsvordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld vanaf 1 januari 2002 werd gewijzigd, dat wil zeggen toen het deskundigenonderzoek met betrekking tot de verlenging van de periode van ongeschiktheid van de betrokken arbeider, die het voorwerp uitmaakte van een betwisting, nog lopende was.

Bij die bepaling, die in werking is getreden op 1 januari 2002, wordt het aanvangspunt van de burgerlijke rechtsvordering voortaan vastgelegd op het einde van het vakantiedienstjaar waarop dat vakantiegeld betrekking heeft. Het verwijzende rechtscollege beslist dat zij onmiddellijk moet worden toegepast op de feiten van de zaak, wegens haar karakter van openbare orde. Het Arbeidshof stelt echter vast dat in artikel 46*bis* eenzelfde aanvangspunt van de verjaringstermijn is bepaald, ongeacht of de ongeschiktheid die de werknemer aanvoert om zijn vakantiegeld te berekenen al dan niet het voorwerp uitmaakt van betwistingen door de wetsverzekeraar. Het Hof stelt zich vragen over de redenen van die gelijke behandeling en werpt ambtshalve de hierboven weergegeven prejudiciële vraag op.

III. In rechte

- A -

Standpunt van Mustapha Kars

A.1.1. De toepassing van artikel 46*bis* op de feiten van de zaak is strijdig met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en met het algemeen aanvaarde principe van toepassing van de verjaringswetten in de tijd : hij betwist de toepassing die door het verwijzende rechtscollege van die bepaling wordt gemaakt, waarbij hij ervan uitgaat dat die interpretatie een retroactieve toepassing van de wet met zich meebrengt.

A.1.2. De eigenlijke prejudiciële vraag brengt een bevestigend antwoord met zich mee. Het recht op het vakantiegeld ontstaat immers pas wanneer de beslissing van de wetsverzekeraar definitief is. Het feit dat in 1995 een uitgebreide periode van invaliditeit werd gevorderd, impliceert niet dat die periode direct werd toegekend met de rechten die daaruit voortvloeien.

Er bestaat geen enkele verantwoording ten aanzien van die discriminatie : de rechten van een slachtoffer van een arbeidsongeval mogen niet worden gewijzigd naar gelang van het feit of de wetsverzekeraar zijn invaliditeit al dan niet betwist.

A.1.3. In ondergeschikte orde zou de in het geding zijnde wetgeving een andere interpretatie kunnen krijgen die niet discriminerend zou zijn. Te dezen zou het erom gaan zich te baseren op artikel 2257 van het Burgerlijk Wetboek, dat bepaalt dat de verjaring niet loopt ten aanzien van een schuldvordering die van een voorwaarde afhangt, zolang die voorwaarde niet vervuld is. Te dezen was de toekenning van de jaarlijkse vakantie voor de gevorderde periode onderworpen aan de voorwaarde dat de rechtbank de periode van volledige invaliditeit zou uitbreiden. Overeenkomstig artikel 2257 van het Burgerlijk Wetboek heeft de verjaring pas kunnen lopen vanaf de datum van dat vonnis.

Indien men aanvaardt dat die gemeenrechtelijke bepaling van toepassing is op de verjaring bedoeld in artikel 46*bis* van de gecoördineerde wetten, dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

Standpunt van de Ministerraad

A.2.1. In zijn memorie van wederantwoord gaat de Ministerraad ervan uit dat het niet aan het Hof staat terug te komen op de overweging van Mustapha Kars met betrekking tot de toepasbaarheid van artikel 46*bis* van de op 28 juni 1971 gecoördineerde wetten op het geschil, rechtspunt dat het Arbeidshof in zijn verwijzingsarrest heeft beslecht.

A.2.2. Ten gronde dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

Door de verjaringstermijn van de burgerlijke rechtsvordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld, die aanvankelijk op drie jaar was bepaald, op vijf jaar te brengen, heeft de wetgever in 2001 de verjaringstermijnen van de strafvordering in die aangelegenheid in overeenstemming willen brengen met de termijnen die van toepassing zijn in andere takken van de sociale zekerheid. Voor de handarbeiders heeft de wetgever een bijkomend parallelisme willen verzekeren tussen de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld die door de werknemers worden ingesteld en de verjaring van de rechtsvordering met betrekking tot de inning van de socialezekerheidsbijdragen die door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) tegen de werkgevers wordt ingesteld.

Het aanvangspunt voor de berekening van de verjaringstermijn stemt overeen met het ogenblik waarop het recht op het vakantiegeld van een jaar X volledig is en voor de werknemer ontstaat.

Het Hof dat werd ondervraagd over de bestaanbaarheid van de verjaringstermijn inzake terugvordering van het onverschuldigde bedrag, bepaald in artikel 46*bis*, tweede lid, van de gecoördineerde wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, heeft in zijn arrest nr. 39/2008 van 4 maart 2008 geoordeeld dat die termijn niet onredelijk is. De te dezen voorgelegde prejudiciële vraag is weliswaar niet dezelfde.

A.2.3. In dat opzicht, hoewel niet wordt betwist dat het in het geding zijnde artikel 46*bis* alle arbeiders die een vordering instellen met het oog op de uitbetaling van hun vakantiegeld wel degelijk op dezelfde wijze behandelt, dient te worden betoogd dat de twee categorieën van arbeiders waarvan sprake in de prejudiciële vraag zich niet in een wezenlijk verschillende situatie bevinden ten aanzien van die vordering, welke zou verantwoord worden dat zij verschillend worden behandeld : allen moeten binnen de wettelijke termijn in rechte treden tegen de RJV.

Het recht op het vakantiegeld van de arbeiders wordt immers berekend op basis van de dagen die de werknemer daadwerkelijk heeft gepresteerd of op basis van de gelijkgestelde dagen.

Te dezen wist de arbeider of moest hij weten dat, aangezien hij in rechte trad tegen de RJV opdat een langere arbeidsongeschiktheid voor hem zou worden erkend, met die periode rekening wordt gehouden voor de berekening van zijn vakantiegeld. Hij heeft evenwel nagelaten in rechte te treden of de verjaring tijdig te stuiten.

De in het geding zijnde situatie verschilt van die welke aanleiding heeft gegeven tot de arresten nrs. 32/96 en 43/2010, waarin het Hof heeft geoordeeld dat sommige verjaringstermijnen onevenredige gevolgen zouden kunnen hebben voor de schuldeisers, omdat die termijnen reeds liepen vóór het ontstaan van de schade die verantwoordde een aanvraag tot betaling van bijslag inzake arbeidsongeval in te dienen. Te dezen is de situatie niet dezelfde in zoverre de arbeider wiens tijdelijke ongeschiktheid wordt betwist, vanaf dat ogenblik weet dat het aantal dagen die voor de berekening van het vakantiegeld met arbeidsdagen worden gelijkgesteld mogelijksterwijs zal worden geraakt.

Hoewel het meer opportuun of wenselijker zou kunnen lijken dat de rechtsvordering inzake arbeidsongevallen de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering met het oog op de uitbetaling van het daarop betrekking hebbende vakantiegeld schorst, heeft de wetgever die keuze niet gemaakt en is die keuze niet onredelijk.

Het einde van het vakantiedienstjaar stemt immers overeen met het ogenblik waarop het recht op het vakantiegeld volledig is en waarop het recht op de uitbetaling van dat vakantiegeld ontstaat.

Die verjaringstermijn is bovendien de resultante van een evenwicht tussen de vereisten van de rechtszekerheid – de Staat moet op een gegeven ogenblik zijn boekhouding kunnen afsluiten – en de rechten van de burgers.

- B -

B.1.1. Artikel 46*bis* van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, zoals ingevoegd bij artikel 30 van de programmawet van 30 december 2001, in de redactie zoals van toepassing op het bodemgeskil, bepaalt :

« De vordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld van een arbeider of een leerling-arbeider verjaart na vijf jaar, vanaf het einde van het vakantiedienstjaar waarop dat vakantiegeld betrekking heeft.

De vordering met het oog op de terugvordering van het vakantiegeld of van het gedeelte van het bedrag ervan dat ten onrechte aan een arbeider of leerling-arbeider toegekend werd, verjaart na vijf jaar vanaf het einde van het vakantiedienstjaar waarop dat vakantiegeld betrekking heeft.

Er mag niet afgezien worden van het voordeel van de in de vorige leden bedoelde verjaringen. Een aangetekende brief volstaat om een bij dit artikel bepaalde verjaring te stuiten. De stuiting kan hernieuwd worden. Een stuiting die jegens de Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie of een bijzonder vakantiefonds verricht wordt geldt voor alle vakantiefonds ».

Uit de prejudiciële vraag en de feiten in het bodemgeskil blijkt dat de prejudiciële vraag betrekking heeft op de problematiek van het aanvangspunt van de verjaringstermijn van de

burgerlijke rechtsvordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld en de gelijkstelling van een periode van algehele ongeschiktheid en dus op het eerste en het derde lid van voormeld artikel 46*bis*.

B.1.2. Om de aanneembare gelijkgestelde periodes te definiëren, bepaalt artikel 18, eerste lid, 1°, a), van het koninklijk besluit van 30 maart 1967 tot bepaling van de algemene uitvoeringsmodaliteiten van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, genomen ter uitvoering van artikel 10 van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 :

« 1° bij arbeidsongeval of beroepsziekte die aanleiding geven tot schadeloosstelling :

a) tot de periode van tijdelijke algehele ongeschiktheid ».

Opdat tot gelijkstelling kan worden overgegaan, is dus vereist dat het gaat om een periode « die aanleiding [geeft] tot schadeloosstelling », dat wil zeggen, in de zin van de Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, om een periode van tijdelijke algehele ongeschiktheid waarvan het oorzakelijk verband met het arbeidsongeval is aangetoond.

B.1.3. Artikel 19, § 1, eerste lid, a), van hetzelfde koninklijk besluit, in de redactie zoals van toepassing op het bodemgeschil, bepaalt :

« Om gelijkstelling te bekomen moet de arbeider aan de volgende voorwaarden voldoen :

a) verbonden zijn door een arbeids- of leerovereenkomst op de werkdag die de eerste dag der gelijkstelbare periode voorafgaat ».

B.2. Aan het Hof wordt gevraagd of het voormelde artikel 46*bis* de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schendt in zoverre het arbeiders die het slachtoffer zijn van een arbeidsongeval en die zich in verschillende situaties bevinden op dezelfde wijze behandelt. De verwijzende rechter stelt vast dat voor het slachtoffer van een arbeidsongeval dat een tijdelijke algehele ongeschiktheid heeft veroorzaakt waarvan de duur door de wetsverzekeraar niet wordt betwist, het aanvangspunt van de verjaringstermijn hetzelfde is als voor het slachtoffer van een arbeidsongeval dat een tijdelijke algehele ongeschiktheid heeft veroorzaakt waarvan de duur door de wetsverzekeraar wordt betwist. In beide gevallen loopt de termijn vanaf het einde van het vakantiedienstjaar waarop het vakantiegeld betrekking heeft.

B.3. Met de in het geding zijnde bepaling wilde de wetgever de verjaringstermijnen in de wetgeving inzake de jaarlijkse vakantie van de werknemers afstemmen op die welke gelden voor de werkgeversbijdragen in die aangelegenheid (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1503/018, p. 8). Immers :

« Sinds de wet van 29 april 1996 houdende sociale bepalingen, kan de Rijksdienst voor sociale zekerheid de bijdragen voor jaarlijkse vakantie gedurende vijf jaar opeisen bij de werkgevers. Het is dus nodig dat de werknemers overeenkomstige rechten kunnen eisen waarbij dezelfde verjaringstermijn wordt toegepast » (*Parl. St.*, Kamer, 2001-2002, DOC 50-1503/001, p. 17).

B.4.1. De in het geding zijnde bepaling maakt geen onderscheid, wat het aanvangspunt van de verjaringstermijn betreft, tussen de twee categorieën van arbeiders die in de prejudiciële vraag worden beoogd. Voor beide categorieën geldt dat hun vordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld verjaart na vijf jaar « vanaf het einde van het vakantiedienstjaar waarop dat vakantiegeld betrekking heeft », ongeacht het feit of er al dan niet een betwisting in rechte bestaat tussen het slachtoffer van een arbeidsongeval en de wetsverzekeraar omtrent de duur van de arbeidsongeschiktheid.

B.4.2. Het vakantiegeld van de arbeider wordt berekend op basis van de dagen die hij daadwerkelijk heeft gepresteerd of op basis van de door de wet daarmee gelijkgestelde dagen.

Vanaf het ogenblik dat een betwisting inzake de duur van de arbeidsongeschiktheid ontstaat, weet het slachtoffer van een arbeidsongeval dat het aantal gelijkgestelde werkdagen die voor de berekening van het vakantiegeld in aanmerking komen, mogelijk kunnen worden gewijzigd. In geval van zulk een betwisting wordt de verjaring van de vordering in rechte inzake de betaling van het vakantiegeld dat op de periode van arbeidsongeschiktheid betrekking heeft, niet geschorst.

Het laatste lid van de in het geding zijnde bepaling voorziet evenwel erin dat een aangetekende brief volstaat om de verjaring van de vordering met het oog op de uitbetaling van het vakantiegeld te stuiten. Het bepaalt tevens dat die stuiting kan worden hernieuwd. Het betrokken slachtoffer van een arbeidsongeval wordt aldus een eenvoudig actiemiddel ter beschikking gesteld om de verjaring van de vordering inzake vakantiegeld te stuiten.

Hij kan zijn vordering inzake betaling van het vakantiegeld instellen « vanaf het einde van het vakantiedienstjaar waarop dat vakantiegeld betrekking heeft » om zijn rechten te vrijwaren en zulks in afwachting van de rechterlijke uitspraak over de betwisting inzake de duur van de arbeidsongeschiktheid, inzonderheid wat het aantal gelijkgestelde dagen betreft. Wanneer hij evenwel nalaat van die mogelijkheid gebruik te maken, kan in voorkomend geval zijn vordering inzake betaling van het vakantiegeld zijn verjaard.

B.4.3. De personen van wie de duur van de arbeidsongeschiktheid in rechte wordt betwist, bevinden zich niet in een situatie die essentieel verschillend is van die van elke aanvrager die de betaling van het vakantiegeld vordert en die, binnen de wettelijke termijn, in rechte dient te treden tegen de overheid met het oog op de erkenning van zijn rechten.

B.4.4. Daaruit volgt dat de in het geding zijnde bepaling niet onbestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, doordat het aanvangspunt van de verjaringstermijn waarin die bepaling voorziet, hetzelfde is voor het slachtoffer van een arbeidsongeval, ongeacht het feit of er al dan niet een betwisting in rechte bestaat tussen het slachtoffer van een arbeidsongeval en de wetsverzekeraar omtrent de duur van de arbeidsongeschiktheid.

B.5. De prejudiciële vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

Het Hof

zegt voor recht :

Artikel 46*bis* van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers, gecoördineerd op 28 juni 1971, zoals ingevoegd bij artikel 30 van de programmawet van 30 december 2001, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op de openbare terechtzitting van 1 maart 2012.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

R. Henneuse